

Priekšlikumu un komentāru apkopojums par konsultāciju dokumentu par grozījumiem kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodikā

Nr. p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrētā punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā, vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
I. Jautājumi, par kuriem vienošanās ir panākta				
1.	1.2. izteikt 7.punktu šādā redakcijā: “7. RAB vērtībā neietilpst finanšu ieguldījumi, debitoru parādi, vērtspapīri un līdzdalība kapitālos, naudas līdzekļi, krājumi, pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas, nemateriālo ieguldījumu izveidošanas izmaksas, kā arī aktīvu vērtības daļa, kas finansēta no valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas finanšu palīdzības vai	Akciju sabiedrība “Gaso” Akciju sabiedrība “Gaso” (turpmāk – Gaso) uzskata, ka priekšlikumā ietvertais pēdējais teikums — “RAB atbilst ilgtermiņa pakalpojumu sniegšanai piesaistītā kapitāla vērtībai (pašu kapitāls un ilgtermiņa kredīti)” — ir lieks un nevajadzīgs. Šāda formulējuma iekļaušana rada nevajadzīgus ierobežojumus komersantam strukturēt savu finansējumu atbilstoši faktiskajai finanšu stratēģijai un ekonomiskajai efektivitātei. Komersantam būtu jābūt iespējai izvēlēties sev piemērotāko un efektīvāko kapitāla struktūru, savukārt RAB apjoms būtu jānosaka, balstoties uz aktīviem, kas nepieciešami pakalpojuma sniegšanai, nevis otrādi – kapitāla struktūrai noteikt aktīvu vērtības robežas. Turklāt Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) 2022.gada 29.augusta lēmumā Nr.1/12 “Kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodika” (turpmāk – Metodika) jau šobrīd ir paredzēts, ka no RAB tiek izslēgti aktīvi, kas finansēti no trešo pušu līdzekļiem (piemēram, ES fondu finansējuma vai pieslēguma maksām), tādēļ šādas atkārtotas norādes iekļaušana, Gaso ieskatā, ir lieka.	Ņemts vērā	1.2. izteikt 7.punktu šādā redakcijā: “7. RAB vērtībā neietilpst finanšu ieguldījumi, debitoru parādi, vērtspapīri un līdzdalība kapitālos, naudas līdzekļi, krājumi, pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas, nemateriālo ieguldījumu izveidošanas izmaksas, kā arī aktīvu vērtības daļa, kas finansēta no valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas finanšu palīdzības vai finanšu atbalsta, pamatlīdzekļi vai to vērtības daļa, kas iegūta par maksu (pieslēguma maksu), kura saņemta no

	finanšu atbalsta, pamatlīdzekļi vai to vērtības daļa, kas iegūta par maksu (pieslēguma maksu), kura saņemta no lietotāja, un pamatlīdzekļi vai to vērtības daļa, kas iegūta īpašumā bez atlīdzības. RAB neiekļauj par citu pušu līdzekļiem izveidoto aktīvu vai to vērtības daļu pārvērtēšanas rezultātā radušās vērtības izmaiņas. RAB atbilst ilgtermiņa pakalpojumu sniegšanai piesaistītā kapitāla vērtībai (pašu kapitāls un ilgtermiņa kredīti).”			lietotāja, un pamatlīdzekļi vai to vērtības daļa, kas iegūta īpašumā bez atlīdzības. RAB neiekļauj par citu pušu līdzekļiem izveidoto aktīvu vai to vērtības daļu pārvērtēšanas rezultātā radušās vērtības izmaiņas.”
2.	1.3. izteikt 14.punktu šādā redakcijā: “14. Regulators reizi divos gados līdz 1.septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi. Regulatora noteikto kapitāla	Conexus Regulators Metodikas grozījumu 1.3.punktā vēlas noteikt, ka Regulators kapitāla atdeves likmi nosaka reizi divos gados līdz 1.septembrim. Conexus iebilst šiem grozījumiem, norādot, ka tas var radīt situācijas, kurās komersanti ir spiesti pielāgot regulatīvā perioda garumu kapitāla atdeves likmes noteikšanas biežumam, tādējādi nepamatoti ierobežojot komersantu iespējas izvēlēties regulatīvā perioda garumu. Šo Metodikas grozījumu gadījumā var rasties situācija, ka regulatīvā perioda ietvaros būtu jāizmanto kapitāla atdeves likme, kas nav aktualizēta un neatbilst faktiskajai tirgus situācijai. Tādējādi, ja metodikas	Nemts vērā Metodikas 14.punkts tiek saglabāts esošajā redakcijā, Grozījumu projektā 1.3.apakšpunkts svītrots.	14. Regulators reizi gadā līdz 1.septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi. Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, izstrādājot tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots nākamajā kalendārajā

	atdeves likmi komersants piemēro, izstrādājot tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots ne ātrāk kā nākamajā kalendārajā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas dienas.”	grozījumi stātos spēkā, lai regulatīvā perioda ietvaros tiktu piemērota aktuāla kapitāla atdeves likme, regulatīvie periodi būtu jāpielāgo divu gadu periodiem. Lai izvairītos no situācijas, ka tiek piemērota novecojusi kapitāla atdeves likme, Conexus uzsver nepieciešamību noteikt kapitāla atdeves likmi reizi gadā, lai sniegtu komersantiem rīcības brīvību izvēlēties regulatīvā perioda garumu. Conexus arī nepiekrīt, ka kapitāla atdeves likmes noteikšana reizi gadā varētu veidot būtisku administratīvo slogu Regulatoram.		gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas dienas.
3.	1.3. izteikt 14.punktu šādā redakcijā: “14. Regulators reizi divos gados līdz 1.septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi. Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, izstrādājot tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots ne ātrāk kā nākamajā kalendārajā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes	Gaso Kapitāla atdeves likme būtu jāpārskata ne retāk kā reizi gadā, lai tā atspoguļotu reālo tirgus situāciju, saglabātu regulatīvās vides paredzamību un nodrošinātu komersanta motivāciju veikt kapitālintensīvus ieguldījumus ilgtspējīgā infrastruktūras attīstībā.	Nemts vērā Skat. komentāru pie šā apkopojuma 2.punkta.	14. Regulators reizi gadā līdz 1.septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi. Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, izstrādājot tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots nākamajā kalendārajā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas dienas.

	noteikšanu pieņemšanas dienas.”			
4.	1.3. izteikt 14.punktu šādā redakcijā: “14. Regulators reizi divos gados līdz 1.septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi. Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, izstrādājot tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots ne ātrāk kā nākamajā kalendārajā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas dienas.”	Akciju sabiedrība “RĪGAS SILTUMS” Iepazīstoties ar Regulatora sagatavoto konsultāciju dokumentu par grozījumiem Metodikā, proti, tās 14.punkta un 16.punkta piedāvāto redakciju, Akciju sabiedrība “RĪGAS SILTUMS” (turpmāk – RS) secina, ka kapitāla atdeves likmes aprēķinā ir paredzēts izmantot piecu gadu datus un aprēķins tiks veikts vienu reizi divos gados. RS secina, ka šāda situācija noved pie tā, ka brīdī, kurā tiek sagatavots tarifu projekts ar šo kapitāla atdeves likmi, tā būs jau novecojusi. Līdz ar to būtu ieteikums aprēķināt kapitāla atdeves likmi katru gadu.	Nemts vērā Skat. komentāru pie šā apkopojuma 2.punkta.	14. Regulators reizi gadā līdz 1.septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi. Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, izstrādājot tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots nākamajā kalendārajā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas dienas.
5.	1.7. papildināt lēmumu ar 29.¹punktu šādā redakcijā: “29.¹ Ja RAB iekļautais aktīvs tiek norakstīts pirms tā	Akciju sabiedrība “Sadales tīkls” Konceptuālā līmenī Akciju sabiedrība “Sadales tīkls” (turpmāk – ST) atbalsta Regulatora gatavību risināt jautājumu par to, kā komersants var atgūt pirms kalpošanas laika beigām norakstīto pamatlīdzekļu kapitāla izmaksas gadījumā, ja trešo pušu prasības rezultātā tiek pārvietots aktīvs un jaunais aktīvs, kas to aizvieto, tiek uzbūvēts ar trešās puses finansējumu.	Nemts vērā Ņemot vērā, ka ilgtermiņā piedāvātais risinājums lietotājiem ir izdevīgāks, jo jaunā pamatlīdzekļa lietošanas laikā kapitāla izmaksas nerodas, kā arī var būtiski samazināt administratīvo slogu, sevišķi gadījumā, ja norakstīto pamatlīdzekļu izmaksas nav būtiskas, Regulators ņem vērā ST priekšlikumu un precizē Metodikas 29.¹punkta redakciju (Grozījumu projekta	1.6. papildināt lēmumu ar 29.¹punktu šādā redakcijā: “29.¹ Ja RAB iekļautais aktīvs tiek norakstīts pirms tā lietderīgās lietošanas laika beigām,

	lietderīgās lietošanas laika beigām, ņemot vērā trešo pušu prasību pārvietot šo aktīvu, un aizvietots ar jaunu aktīvu, kas izveidots, izmantojot trešo pušu finansējumu, komersants, to attiecīgi pamatojot, var iekļaut jauno aktīvu RAB ar norakstāmā aktīva atlikušo vērtību, aprēķinot nolietojumu atbilstoši atlikušajam norakstāmā aktīva lietderīgās lietošanas laikam. Komersants, iekļaujot šādu aktīvu tarifu aprēķina projektā, iesniedz Regulatoram pamatojumu un nodrošina norakstāmā un jaunā aktīva vērtības uzskaiti un izsekojamību.”	Tomēr attiecībā uz pašu risinājumu norādām, ka ir būtiski izvairīties no lieka administratīvā sloga veidošanas, veidojot paralēlu pamatlīdzekļu uzskaiti, kā arī būtu pārvērtējams piedāvājums uz lietotājiem attiecināt izmaksas, kas rodas kā kapitāla atdeves likme par faktiski norakstītiem pamatlīdzekļiem. Jāpaskaidro, ka starptautiskie grāmatvedības standarti neparedz iespēju turpināt amortizēt norakstītu pamatlīdzekli, piemēram, pieskaitot tā atlikušo vērtību pie no jauna izbūvētā pamatlīdzekļa vērtības. Grāmatvedības uzskaitē jāatspoguļo faktiskā pamatlīdzekļa vērtība. Savukārt piedāvājums veidot atsevišķu norakstīto pamatlīdzekļu uzskaiti, lai tai, atbilstoši tarifu aprēķināšanas metodikai, tiktu piemērota kapitāla atdeves likme, veidotu faktiski dubultu grāmatvedības uzskaiti tieši tarifu aprēķināšanas vajadzībām, tādējādi palielinot administratīvo slogu un palielinot atšķirības no aprēķiniem, kas parādās tarifu aprēķinā un uzņēmuma finanšu pārskatos. Tāpēc piedāvājam paredzēt risinājumu, ka norakstāmās izmaksas būtu iekļaujamās tarifā un atgūstamas no lietotājiem pilnā apmērā uz brīdi, kad pamatlīdzeklis tiek rekonstruēts. Šāds risinājums sasniegtu SPRK iecerēto mērķi, vienlaikus izvairoties no administratīvā sloga komersantam un samazinot izmaksu slogu lietotājiem nākamajos gados.	1.6.apakšpunkts), paredzot komersantiem nozarēs, kurās nosaka atļautos ieņēmumus, alternatīvu iespēju iekļaut par trešo pušu līdzekļiem pārvietoto aktīvu norakstīšanas izmaksas uzkrātā nolietojuma korekcijā. Attiecīgi precizēta arī Metodikas 33. un 33.¹punkta redakcija (skat. šā apkopojuma 3.punktu).	ņemot vērā trešo pušu prasību pārvietot šo aktīvu, un aizvietots ar jaunu aktīvu, kas izveidots, izmantojot trešo pušu finansējumu, komersants, to attiecīgi pamatojot, var iekļaut jauno aktīvu RAB ar norakstāmā aktīva atlikušo vērtību, aprēķinot nolietojumu atbilstoši atlikušajam norakstāmā aktīva lietderīgās lietošanas laikam, vai, ja komersants sniedz pakalpojumus nozarē, kurā nosaka atļautos ieņēmumus, šādu aktīvu norakstīšanas izmaksas, kas radušās iepriekšējā regulatīvajā periodā, šīs metodikas 33.punktā paredzētajā uzkrātā nolietojuma korekcijā. Komersants, iekļaujot šādu aktīvu izmaksas tarifu aprēķina projektā, iesniedz Regulatoram pamatojumu un nodrošina norakstāmā un jaunā aktīva vērtības uzskaiti un izsekojamību.”
6.		Akciju sabiedrība “Conexus Baltic Grid” Akciju sabiedrība “Conexus Baltic Grid” (turpmāk – Conexus) iebilst, ka Regulators nav ņēmis vērā Conexus ieteikumu paredzēt tiesības atgūt aktīva	Daļēji ņemts vērā Regulators piekrīt, ka sistēmas attīstības 10 gadu plānā iekļauto investīciju projektu īstenošana ir nepieciešama efektīvai un drošai pakalpojumu sniegšanai. Savukārt no	1.8. izteikt 33.punktu šādā redakcijā:

		atlikušo vērtību tādos gadījumos, ja pamatlīdzekļu nomaiņa vai likvidācija pirms minimālā lietderīgā kalpošanas laika ir nepieciešama, tehnoloģiski pamatota un plānota investīciju projekta ietvaros, kas paredzēts Regulatora apstiprinātajā sistēmas attīstības 10 gadu plānā. Conexus pienākums ir nodrošināt efektīvu un drošu sistēmas darbību, kam ir nepieciešamas regulāras investīcijas. Liedzot iespēju komersantam atgūt pamatlīdzekļu atlikušo vērtību pēc pamatlīdzekļu nomaiņas vai likvidācijas, tiek radīta tāda ekonomiska un finansiāla situācija, kas veicina novēlotu investīciju veikšanu tikai pēc tam, kad ir atgūtas visas investīcijas par esošajiem pamatlīdzekļiem. Jaunas investīcijas var būt nepieciešams veikt pirms esošo pamatlīdzekļu vērtības minimālā kalpošanas laika termiņa beigām, lai nodrošinātu drošu un efektīvu infrastruktūras darbību un, sniedzot iespēju komersantam atgūt atlikušo pamatlīdzekļu vērtību, tas veicinātu savlaicīgu investīciju veikšanu, lai komersants varētu nodrošināt sistēmas darbību atbilstoši uzliktajām kvalitātes prasībām.	lietotāju viedokļa ir svarīgi, ka finansiālie ieguvumi no kapitālieguldījumu objekta (investīciju projekta) īstenošanas pārsniedz norakstāmo aktīvu izmaksas. Ņemot vērā minēto, Regulators piedāvā papildināt un precizēt uzkrātā nolietojuma korekcijas aprēķinu (Grozījumu projekta 1.8. un 1.9.apakšpunkts), paredzot, ka uzkrātā nolietojuma korekcijā komersants var iekļaut regulatīvā perioda laikā faktiski veikto aktīvu norakstīšanu neto izmaksas (ņemot vērā arī ieņēmumus no norakstīto aktīvu atsavināšanas), ja šo aktīvu nomaiņa vai likvidācija ir plānota investīciju projekta ietvaros, kas paredzēts Regulatora apstiprinātajā sistēmas attīstības 10 gadu plānā, turklāt finansiālais ieguvums no kapitālieguldījumu objekta (investīciju projekta) īstenošanas pārsniedz aktīvu norakstīšanas izmaksas un tiek nodrošināta šo izmaksu uzskaitē un sasaiste ar sistēmas attīstības 10 gadu plānā iekļauto projektu.	“33. Uzkrātā nolietojuma korekciju nosaka kā starpību starp regulatīvajā periodā plānotajām un faktiskajām (prognozētajām) nolietojuma izmaksām. Uzkrātā nolietojuma korekcijā komersants var iekļaut šīs metodikas 29.¹ punktā paredzētās aktīvu norakstīšanas izmaksas, kā arī regulatīvā perioda laikā veikto citu aktīvu norakstīšanu izmaksas, ja šo aktīvu nomaiņa vai likvidācija pirms minimālā lietderīgā kalpošanas laika ir plānota investīciju projekta ietvaros, kas paredzēts Regulatora apstiprinātajā sistēmas attīstības 10 gadu plānā, komersants ir iesniedzis pamatotu aprēķinu, ka finansiālais ieguvums no kapitālieguldījumu objekta (investīciju projekta) īstenošanas pārsniedz aktīvu norakstīšanas izmaksas, un uzskaitē ir nodrošinājis šādu aktīvu norakstījumu izsekojamību un sasaisti ar sistēmas attīstības
--	--	---	--	--

				10 gadu plānā iekļauto projektu. Aktīvu norakstīšanas izmaksas tiek koriģētas, atskaitot ieņēmumus no norakstītā aktīva atsavināšanas.” 1.9. papildināt lēmumu ar 33.¹ punktu šādā redakcijā: “33.¹ Starpību starp iepriekšējā regulatīvā perioda pēdējā tarifu perioda prognozētajām un faktiskajām nolietojuma un šīs metodikas 33.punktā minētajām aktīvu norakstīšanas izmaksām komersants uzskaita regulatīvajā rēķinā regulatīvā perioda pirmajā tarifu periodā.”
7.	1.14. papildināt lēmumu ar 7.pielikumu šādā redakcijā: “... 2.2. Inženierbūves 2.2.1. Ūdensapgādes ārējie inženiertīkli 30 2.2.2. Kanalizācijas ārējie inženiertīkli 30	Biedrība “Latvijas siltumuzņēmumu asociācija” Biedrība “Latvijas siltumuzņēmumu asociācija” (turpmāk – LSUA) lūdz pārskatīt siltumapgādes pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo aktīvu lietderīgās lietošanas laikus Metodikas 7.pielikumā. Noteiktajiem lietderīgās lietošanas laikiem nevajadzētu pārsniegt vismaz Ministru kabineta 2018.gada 13.februāra noteikumu Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” 2.pielikumā norādītās nolietojuma normas. Konsultāciju dokumentā norādīts, ka pielikumā norādīti minimālie lietderīgās lietošanas laiki, un lūdzam pie šā principa pieturēties. Lietderīgās lietošanas laiks pat viena tipa iekārtām var atšķirties atkarībā no iekārtu ražotāja dotās specifikācijas vai	Daļēji ņemts vērā Metodikas pielikumi par aktīvu klasifikāciju un minimālo lietderīgo laiku noteikšanu veidoti, lai nepieļautu nevienlīdzīgu praksi komersantu starpā, jo Regulators ir novērojis, ka vienādiem vai līdzīgiem pamatlīdzekļiem/ pamatlīdzekļu grupām mēdz būt noteikti dažādi lietderīgās lietošanas laiki pat vienas nozares ietvaros. Regulatora ieskatā, šāda prakse rada nevienlīdzīgus apstākļus un nav labvēlīga lietotājiem, jo veidojas situācija, ka par vienu un to pašu pakalpojumu, ja komersants piemēro nepamatoti īsus lietderīgās lietošanas laikus, daļa lietotāju pārmaksā. Metodikā noteiktā klasifikācija un minimālie lietderīgie lietošanas laiki nozaru specifisko pamatlīdzekļu grupās noteikti, analizējot regulēto komersantu aktīvus un	1.13. papildināt lēmumu ar 7.pielikumu šādā redakcijā: “... 2.2. Inženierbūves 2.2.1. Ūdensapgādes ārējie inženiertīkli 30 2.2.2. Kanalizācijas ārējie inženiertīkli 30 2.2.3. Elektropiegādes ārējie tīkli 20 2.2.4. Gāzes apgāde 40 2.2.5. Siltumtīkli un trases 20

2.2.3. Elektropiegādes ārējie tīkli 20 2.2.4. Gāzes apgāde 40 2.2.5. Siltumtīkli un trases 30 2.2.6. Siltuma akumulācijas sistēmas 20 2.2.7. Pārējās inženierbūves 20 3. Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas 3.1. Ūdensapgādes tehnoloģiskās iekārtas un to apsaiste 20 3.2. Kanalizācijas tehnoloģiskās iekārtas un to apsaiste 20 3.3. Kurināmā padeves sistēmas 10 3.4. Katlumāju siltumavoti, tai skaitā būves saistītas ar uzstādīto siltumavotu un būvētas konkrētā siltumavota uzstādīšanai 20 3.5. Katlumājas elektrosistēmas 15 3.6. Siltuma skaitītāji un cita veida skaitītāji 8 3.7. Dūmgāzu sistēmas 15	ekspluatācijas apstākļiem. Ja Metodikas 7.pielikumā nolietojuma normas nosaka pārāk augstas, tiek apdraudēta spēja atdot aizdevumus, kas izmantoti pamatlīdzekļa izveidošanai. Vienlaikus, nosakot zemākas vērtības, netiek liegta iespēja komersantiem RAB aprēķinā norādīt ilgāku kalpošanas laiku saskaņā ar grāmatvedības uzskaiti. 7.pielikumā šobrīd norādītās vērtības neatbilst daudzu komersantu faktiskajai grāmatvedības uzskaiti, kas radītu papildu slogu tarifa projektu sagatavošanā un izskatīšanā. Tāpat LSUA ierosina neizdalīt atsevišķi apakšgrupas pamatlīdzekļu kategorijai 3.punktā “Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas”, nosakot tai kopējo minimālo lietderīgo lietošanas laiku - 10 gadi. Normatīvie akti, kas regulē grāmatvedības uzskaiti, nenosaka nepieciešamību pēc tik detalizētas pamatlīdzekļu grupēšanas, līdz ar to pamatlīdzekļu saraksta pārveidošana atbilstoši šīs Metodikas prasībām būtu nesamērīgi liels administratīvais slogs. LSUA ierosina noteikt, ka komersanti aktīviem, kas iegādāti līdz 2025.gada 31.decembrim, var saglabāt esošo grāmatvedības uzskaitē aktīvu klasifikāciju un minimālos lietderīgās lietošanas laikus. Un, sākot ar 2026.gada 1.janvāri vai gadījumos, kuros komersants veic savu aktīvu pārvērtēšanu, iegādātajiem aktīviem var piemērot lietderīgās lietošanas laiku saskaņā ar piedāvāto Metodikas 7.pielikumu “Siltumapgādes pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo aktīvu klasifikācija un minimālie lietderīgās lietošanas laiki”, kur veikti grozījumi šādās pozīcijās: <table><tr><td>Nr.</td><td>Kategorija/grupa/apakšgrupa</td><td>Lietderīgās lietošanas laiks (gadi)</td></tr><tr><td>2.2.1.</td><td>Ūdensapgādes ārējie inženiertīkli</td><td>20</td></tr><tr><td>2.2.2.</td><td>Kanalizācijas ārējie inženiertīkli</td><td>20</td></tr><tr><td>2.2.4.</td><td>Siltumtīkli un trases</td><td>20</td></tr></table>	Nr.	Kategorija/grupa/apakšgrupa	Lietderīgās lietošanas laiks (gadi)	2.2.1.	Ūdensapgādes ārējie inženiertīkli	20	2.2.2.	Kanalizācijas ārējie inženiertīkli	20	2.2.4.	Siltumtīkli un trases	20	faktiski piemērotos lietderīgās lietošanas laikus. Savukārt nozarēm nespecifisko, savstarpēji salīdzināmo aktīvu grupās izmantota gan nozaru datu analīze, gan lietošanas laiki, kas noteikti Ministru kabineta 2018.gada 13.februāra noteikumos Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”. Minimālie lietderīgās lietošanas laiki ir izvēlēti tā, lai katrā aktīvu apakšgrupā klasificētie aktīvi šādu laiku faktiski nokalpo, efektīvi piedaloties pakalpojumu sniegšanā. Papildus jāuzsver, ka regulētie siltumapgādes komersanti, kas sniedz arī regulētos ūdenssaimniecības pakalpojumus, jau no 2024.gada 1.janvāra ievēro metodiku tarifu aprēķināšanā. Līdz ar to Regulatora vērtējumā lietderīgās lietošanas laiku pārskatīšana savstarpēji salīdzināmu aktīvu grupās, kas kopīgas visām regulētajām nozarēm, nav pamatota. Ņemot vērā iepriekš minēto, Regulators paskaidro, ka lietderīgās lietošanas laiki 2.2.1. un 2.2.2.apakšgrupās ir izvēlēti atbilstoši ūdenssaimniecības nozarē noteiktajiem minimālajiem lietderīgās lietošanas laikiem, ņemot vērā šo aktīvu līdzību. Tādējādi tiek nodrošināta vienvērtīga pieeja, sevišķi komersantiem, kas vienlaikus sniedz gan regulētus siltumapgādes, gan ūdenssaimniecības pakalpojumus. Savukārt, ņemot vērā, ka 2.2.4.apakšgrupā “Siltumtīkli un trases” tiek iekļauti siltumapgādes nozarei specifiskie aktīvi, Regulators ņem vērā priekšlikumu noteikt minimālo lietderīgās lietošanas laiku šajā apakšgrupā – 20 gadi. Attiecībā uz 3.grupu “Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas” Regulators norāda, ka šajā grupā tiek iekļauti dažādi aktīvu veidi ar atšķirīgiem sagaidāmajiem lietošanas laikiem, tai skaitā arī tādi, kas kopīgi ar citām regulētajām nozarēm, piemēram, saules paneļi. Līdz ar to Regulators saskata nepieciešamību saglabāt šādu aktīvu grupas detalizāciju un atšķirīgus lietderīgās lietošanas laikus. Izvērtējot 3.grupas apakšgrupās minēto aktīvu minimālo lietderīgās izmantošanas laiku piemērošanas praksi un arī citu Baltijas valstu pieredzi, Regulators daļēji ņem vērā	2.2.6. Siltuma akumulācijas sistēmas 20 2.2.7. Pārējās inženierbūves 20 3. Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas 3.1. Ūdensapgādes tehnoloģiskās iekārtas un to apsaiste 15 3.2. Kanalizācijas tehnoloģiskās iekārtas un to apsaiste 15 3.3. Kurināmā padeves sistēmas 10 3.4. Katlumāju siltumavoti, tai skaitā būves saistītas ar uzstādīto siltumavotu un būvētas konkrētā siltumavota uzstādīšanai 15 3.5. Katlumājas elektrosistēmas 15 3.6. Siltuma skaitītāji un cita veida skaitītāji 8 3.7. Dūmgāzu sistēmas 15 3.8. Siltummaiņi 10 3.9. Cirkulācijas sūkņi 10 3.10. Saules kolektori 20 3.11. Saules fotoelektriskie paneļi 25 3.12. Saules elektrostaciju invertori 15 3.13. Pārējās katlumājas iekārtas un instrumenti 5
Nr.	Kategorija/grupa/apakšgrupa	Lietderīgās lietošanas laiks (gadi)													
2.2.1.	Ūdensapgādes ārējie inženiertīkli	20													
2.2.2.	Kanalizācijas ārējie inženiertīkli	20													
2.2.4.	Siltumtīkli un trases	20													

	3.8. Siltummaiņi 10 3.9. Cirkulācijas sūkņi 10 3.10. Saules kolektori 20 3.11. Saules fotoelektriskie paneļi 25 3.12. Saules elektrostaciju invertori 15 3.13. Pārējās katlumājas iekārtas un instrumenti 5 ...” 1.13. svītrot 44.punktā tekstu “, tai skaitā koģenerācijā,”	3. Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas	10	priekšlikumu par mazāku minimālās lietderīgās kalpošanas laiku noteikšanu attiecībā uz 3.1., 3.2. un 3.4.aktīvu grupām, paredzot minimālo lietderīgās izmantošanas laiku – 15 gadi. Regulators, apkopojot informāciju par siltumapgādes regulēšanā noteiktajiem nozares specifisko aktīvu lietderīgās lietošanas laikiem citās Eiropas Savienības valstīs, konstatēja, ka Metodikas pielikumā iekļautie siltumapgādes aktīvu lietderīgās lietošanas laiki ir atbilstoši vai atsevišķos gadījumos pat īsāki nekā citās valstīs noteiktie. Regulators, ņemot vērā LSUA norādīto par grāmatvedības uzskaites pielāgošanas nepieciešamību, atbalsta pārejas perioda noteikšanu 7.pielikuma piemērošanai siltumapgādes nozarē. Ņemot vērā nepieciešamību saskaņot šo pārejas periodu ar pārējo siltumenerģijas apgādes tarifu aprēķināšanas regulējumu, Regulatora ieskatā, pārejas perioda nosacījumi būtu iekļaujami siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikā, attiecīgi par tiem un papildu risinājumu nepieciešamību diskutējot tarifu aprēķināšanas metodikas publiskajā konsultācijā. Attiecīgi Metodikā precizēta tās 44.punkta redakcija.	...” 1.12. izteikt 44.punktu šādā redakcijā: “44. Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanai komersants piemēro šo metodiku atbilstoši metodikā par tarifu aprēķināšanu siltumapgādē noteiktajam.”
II. Jautājumi, par kuriem nav panākta vienošanās					
8.		LSUA Būtu jāizvērtē nomāto pamatlīdzekļu iekļaušana kapitāla izmaksās. Regulators iepriekšējo grozījumu saskaņošanas laikā norādīja, ka komersants tarifa aprēķina operatīvajās izmaksās var iekļaut nomas izmaksas un pamatlīdzekļu uzturēšanas izmaksas, bet kapitāla ieguldītājs, kam būtu jāsedz kapitāla finansēšanas izmaksas, ir aktīva īpašnieks. Tāpat sagatavotajā konsultāciju dokumentācijā par iespējamām izmaiņām siltumapgādes tarifu aprēķināšanas metodikā norādīts, ka nomāto aktīvu atjaunošanai nepieciešamā kapitāla atdeve būtu iekļaujama nomas maksā.		Nav ņemts vērā Regulējamo aktīvu bāzē ir iekļaujami un kapitāla izmaksas ir aprēķināmas tiem aktīviem vai to vērtības daļai, kuru finansēšanā izmantots pakalpojumu sniedzēja piesaistītais kapitāls. Šis vispārīgais princips tiek attiecināts uz visām regulējamām nozarēm. Nomātiem pamatlīdzekļiem kapitāla izmaksas ir radušās iznomātajam (aktīva īpašniekam), un, ņemot vērā, ka praksē komersanti iznomā aktīvus no dažādiem īpašniekiem, tai skaitā citiem komersantiem, kas darbībā ievēro ekonomiskos principus, ir sagaidāms, ka iznomātāji nomas maksas aprēķinā ņem vērā kapitāla izmaksas, kādas tiem ir radušās, piesaistot aktīvu izveidei nepieciešamo finansējumu. Tādējādi, iekļaujot RAB	

	Mums zināmā prakse siltumapgādes nozarē liecina, ka šāda kārtība neatbilst faktiskajai situācijai. Jāpiekrīt, ka aktīva īpašnieks ir veicis sākotnējos ieguldījumus pamatlīdzekļa izveidei un komersanta kā nomnieka maksātā nomas maksa tarifā pēc būtības aizstāj pamatlīdzekļa nolietojumu, kuru tarifā būtu iekļāvis aktīva izveidotājs, ja tas pats pārvaldītu šos aktīvos. Kapitāla atdeves likmes mērķis nav jau izveidoto aktīvu izveidošanas izmaksu atgūšana, bet gan nodrošināt, lai komersants gūtu samērīgu atdevi no izmantotā kapitāla un spētu piesaistīt līdzekļus ilgtermiņa ieguldījumiem, piemēram, pakalpojumu sniegšanai izmantoto pamatlīdzekļu atjaunošanai un attīstībai. Parasti pašvaldība kā aktīvu īpašnieks, tos iznomājot, vairs nesniedz pakalpojumu un tai nav lietderīgi uzturēt kompetences iznomāto aktīvu stāvokļa novērtēšanai un to atjaunošanas plānošanai. Praksē šo funkciju veic komersants, kas nomā aktīvus uz ilgtermiņa nomas līguma pamata, un sedz gan šo aktīvu uzturēšanas izmaksas, gan atjaunošanas izmaksas, lai spētu nodrošināt pakalpojumu. Mums zināmajos gadījumos siltumapgādes nozarē pašvaldība nomas maksu nosaka atbilstošo pamatlīdzekļu vērtībai un kapitāla atdevi tajā neiekļauj. Investīcijas pamatlīdzekļa atjaunošanā veic komersants un pēc tam, pamatojoties uz veiktajām investīcijām, pārņem pamatlīdzekli savā bilancē. Neiekļaujot nomātos pamatlīdzekļus RAB, to atjaunošanai nepieciešamos naudas līdzekļus nevar uzkrāt arī komersants, tādējādi tiek radīta nevienlīdzīga situācija ar citiem pakalpojumu sniedzējiem, kuriem aktīvs ir īpašumā. Situācijā, kad aizdotie aktīvi netiek ņemti vērā, aprēķinot vidējo svērto kapitāla izmaksu, komersantam ir ierobežotas iespējas veikt ieguldījumus siltumapgādes infrastruktūrā, kas ir būtiski pakalpojuma uzturēšanai un paplašināšanai. Attiecīgi, LSUA lūdz izteikt Metodikas 6. un 7.punktu šādā redakcijā:	nomātos pamatlīdzekļus, veidotos situācija, ka šo aktīvu izmaksas tiek iekļautas tarifā divreiz – kā kapitāla izmaksas un kā nomas maksa, kas Regulatora ieskatā nav ekonomiski pamatoti. Ja komersants veic kapitalizējamus ieguldījumus nomātajos pamatlīdzekļos, tad brīdī, kad šo pamatlīdzekli komersants pārņem bilancē, tas tiek iekļauts RAB un tam tiek aprēķinātas kapitāla izmaksas. Savukārt, ja pamatlīdzeklis netiek pārņemts, šādas izmaksas būtu jāuzskaita kā ilgtermiņa ieguldījumi nomātos pamatlīdzekļos un šādi ieguldījumi, ņemot vērā, ka pakalpojumu sniedzējs ir piesaistījis ilgtermiņa kapitālu šo ieguldījumu veikšanai, pēc analogijas būtu iekļaujami RAB un attiecīgi tiem tiktu aprēķinātas kapitāla izmaksas. Papildus Regulators praksē ir konstatējis, ka atsevišķos gadījumos komersantam nav iespējas iegūt pietiekamu informāciju par pamatlīdzekļu bilances vērtību, līdz ar to nav iespējams aprēķināt kapitāla atdevi.	
--	---	---	--

		6. RAB vērtības aprēķinos iekļauj komersanta īpašumā vai valdījumā esošo aktīvu vai to daļu vērtību, kas nepieciešami efektīvai sabiedriskā pakalpojuma sniegšanai, tai skaitā arī aktīvos uzskaitītos maksājumus par dalību starptautiskajos dabasgāzes un elektroenerģijas pārvades infrastruktūras izveides projektos un saistības, kas izriet no lēmumiem par ieguldījumu izmaksu sadali, kuri ir pieņemti atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.aprīļa Regulai Nr.347/2013 (ES), ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes un atceļ Lēmumu Nr.1364/2006/EK, groza Regulu (EK) Nr.713/2009, Regulu (EK) Nr.714/2009 un Regulu (EK) Nr.715/2009 (turpmāk – Regula Nr.347/2013). 7. RAB vērtībā neietilpst finanšu ieguldījumi, debitoru parādi, vērtspapīri un līdzdalība kapitālos, naudas līdzekļi, krājumi, pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas, nemateriālo ieguldījumu izveidošanas izmaksas, kā arī aktīvu vērtības daļa, kas finansēta no valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas finanšu palīdzības vai finanšu atbalsta, pamatlīdzekļi vai to vērtības daļa, kas iegūta par maksu (pieslēguma maksu), kura saņemta no lietotāja. RAB neiekļauj par citu pušu līdzekļiem izveidoto aktīvu (atskaitot siltumapgādes pakalpojuma nodrošināšanai nomāto infrastruktūru – siltumtrases un siltumavotus) vai to vērtības daļu pārvērtēšanas rezultātā radušās vērtības izmaiņas. RAB atbilst ilgtermiņa pakalpojumu sniegšanai piesaistītā kapitāla vērtībai (pašu kapitāls un ilgtermiņa kredīti).		
9.	1.4. izteikt 16.punktu šādā redakcijā: “16. Pašu kapitāla atdeves likmi	RS Ieteikums pārskatīt plānotos Metodikas 16.punkta grozījumus un izmantot ne garāku par trim gadiem datu periodu kapitāla atdeves likmes aprēķinā.	Nav ņemts vērā Regulators nepiekrīt, ka piecu gadu izlīdzināšanas perioda (starptautiskajā praksē izmanto līdz pat 10 gadu izlīdzināšanas periodus) izmantošana nozīmē, ka kapitāla atdeves likmes vērtība būs novecojusi. Izlīdzināšanas periodus kapitāla atdeves likmes aprēķinā izmanto, lai	1.3. izteikt 16.punktu šādā redakcijā: “16. Pašu kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu: $re = rf + \beta e \times rm$, kur

	aprēķina saskaņā ar šādu formulu: $r_e = r_f + \beta_e \times r_m$ kur r_f – bezriskā likme, kas noteikta kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā Latvijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme piecu gadu periodā [%]; β_e – pašu kapitāla beta koeficients; r_m – tirgus riska piemaksa [%].”		nodrošinātu pēc iespējas vienmērīgākas kapitāla atdeves likmes izmaiņas – jo īsāks izlīdzināšanas periods, jo vairāk īstermiņa straujas procentu likmju izmaiņas ietekmē likmes vērtību. Atbilstoši konsultāciju dokumentā norādītajam trīs gadu izlīdzināšanas perioda izmantošanai kapitāla atdeves likmes aprēķinā raksturīgas samērā straujas likmes vērtības izmaiņas un plašs izmaiņu diapazons strauju procentu likmju izmaiņu periodā, un šādu izmaiņu radītās tarifu svārstības var būt nesamērīgas attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu lietotājiem. Savukārt piecu gadu procentu likmju izlīdzināšanas perioda izmantošana saglabā pieņemamu kapitāla atdeves likmes un tarifu vērtību stabilitāti, vienlaikus tuvinot kapitāla atdeves likmes vērtību vidējām kredītu procentu likmēm tirgū. Tādējādi izvēlētais risinājums līdzsvaro sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju un lietotāju intereses.	r_f – bezriskā likme, kas noteikta kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā Latvijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme piecu gadu periodā [%]; β_e – pašu kapitāla beta koeficients; r_m – tirgus riska piemaksa [%].”
10.	1.4. izteikt 16.punktu šādā redakcijā: “16. Pašu kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu: $r_e = r_f + \beta_e \times r_m$ kur r_f – bezriskā likme, kas noteikta kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā Latvijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu	Conexus Metodikas grozījumu 1.4.apakšpunktā ir paredzēts atteikties no komersantu izmēra riska prēmijas. Conexus iebilst šiem grozījumiem, norādot, ka kapitāla atdeves likmes noteikšanā tiek piemēroti starptautiski dati un, ievērojot vienotu pieeju kapitāla atdeves likmes datu izvēlē un noteikšanā, būtu jāpiemēro arī izmēra riska prēmija. Starptautiskā mērogā, salīdzinot ar citām Eiropas Savienības valstīm, Latvijas tirgus komersanti ir salīdzinoši mazāki un pēc starptautiskās pieejas būtu piemērojama lielāka riska prēmija, ņemot vērā komersantu izmēru atšķirības. Pētījums par Eiropas Savienības valstu tirgiem norāda uz skaidru sakarību starp uzņēmumu izmēru un papildu izmēra riska prēmiju arī uzņēmumu starpā, kas ir lielāki par Latvijas tirgus komersantiem.	Nav ņemts vērā Regulators, ņemot vērā, ka izmēra riska piemaksas tika ieviestas, ņemot vērā komersantu atšķirības ūdenssaimniecības un siltumapgādes nozares ietvaros, salīdzinot nacionāla izmēra komersantus ar maziem reģionāliem (pašvaldību līmeņa) komersantiem, un vērtējot pašreizējos tirgus apstākļus, nesaskata nepieciešamību turpmākai izmēra riska piemaksu iekļaušanai kapitāla atdeves likmes aprēķinā. Arī vairāki starptautiski pētījumi (piem., <i>Renato Salvatore Camodeca, Christian Prinoth & Umberto Sagliaschi</i> pētījums <i>The Small-Sized Premium: Is it Really Relevant? Evidence from the European Equity Market</i> un finanšu analītiķa A.Damodarana veiktās aplēses attiecībā uz <i>small cap premium</i>) liecina, ka mazajiem un lielajiem uzņēmumiem kapitāla atdeves faktiski neatšķiras un maziem uzņēmumiem nav daudz augstākas kapitāla izmaksas, kā arī to, ka izmēra risks nav pastāvīgs un var būt atkarīgs no tirgus apstākļiem un uzņēmuma specifikas.	1.3. izteikt 16.punktu šādā redakcijā: “16. Pašu kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu: $r_e = r_f + \beta_e \times r_m$ kur r_f – bezriskā likme, kas noteikta kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā Latvijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme piecu gadu periodā [%]; β_e – pašu kapitāla beta koeficients;

	likme piecu gadu periodā [%]; βe – pašu kapitāla beta koeficients; rm – tirgus riska piemaksa [%].”		Izmēra riska prēmijas piemērošana, kā atskaites punktu izmantojot lielākos Eiropas Savienības komersantus, neņem vērā komersantu dominējošās pozīcijas, uzņēmuma izmēru un piekļuvi kapitālam Latvijas kontekstā. Pētījumi, kuros tiek analizēti un vērtēti uzņēmumi pēc to izmēra, vairāk vērsti uz neregulētiem uzņēmumiem, nevis regulētiem uzņēmumiem, turklāt izmēra riska piemērošanu atbilstoši komersanta kapitalizācijas apjomam nav iespējams korekti īstenot komersantiem, kuru akcijas netiek kotētas fondu biržā, līdz ar to nevar objektīvi novērtēt to kapitalizācijas grupu.	rm – tirgus riska piemaksa [%].”
11.	1.4. izteikt 16.punktu šādā redakcijā: “16. Pašu kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu: $re = rf + \beta e \times rm$, kur rf – bezriskā likme, kas noteikta kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā Latvijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme piecu gadu periodā [%]; βe – pašu kapitāla beta koeficients; rm – tirgus riska piemaksa [%].”	Gaso Gasu uztur 2024. gada 20. novembra vēstulē Nr. 4-7-3/5079 “ <i>Par priekšlikumiem grozījumiem kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodikā</i> ” pausto viedokli, un joprojām uzskata, ka Regulatoram Metodikas grozījumu projektā būtu jāparedz izmēra un likviditātes riska piemaksa. Gaso ir nacionālai drošībai nozīmīgas komercsabiedrības statuss Latvijā, kas nozīmē, ka tās esošajiem akcionāriem ir ierobežotas iespējas un pārdzināts process pārdodot savas akcijas, jo jebkura akcionāru maiņa jāsaņem ar Ekonomikas ministriju un Ministru kabinetu, tādā veidā samazinot uzņēmuma akciju likviditāti. Papildus, ņemot vērā, ka Gaso kapitāla vērtība salīdzinājumā ar citiem Eiropas dabasgāzes uzņēmumiem, ir būtiski zemāka, uzskatām, ka papildus būtu jāpiemēro izmēra un likviditātes riska piemaksa.	Nav ņemts vērā Regulators savu viedokli par likviditātes riska piemaksas piemērošanu izteica gan 2019.gada Metodikas publiskās konsultācijas laikā ¹ , gan arī administratīvās lietas Nr.A43004420 ietvaros. Likviditātes riska piemaksa ir hipotētisks novērtējums, kas būtu jāveic, analizējot katru regulējamo komersantu. Šādas pieejas ieviešanu, nepārejot uz individuālas kapitāla atdeves likmes konkrētam komersantam noteikšanu, Regulatora ieskatā, nav iespējams korekti īstenot. Vienlaikus jānorāda, ka lielākā daļa EERP dalībvalstu regulatoru, tai skaitā salīdzināmās Centrālās un Austrumeiropas valstīs, šādu piemaksu nepiemēro.	1.3. izteikt 16.punktu šādā redakcijā: “16. Pašu kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu: $re = rf + \beta e \times rm$, kur rf – bezriskā likme, kas noteikta kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā Latvijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme piecu gadu periodā [%]; βe – pašu kapitāla beta koeficients; rm – tirgus riska piemaksa [%].”

¹ 22.08.2019. Priekšlikumu un komentāru apkopojums par 2019.gada 18.jūlija precizēto konsultāciju dokumentu par grozījumiem kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodikas trešās daļas 7.punktā, https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/publiskas_konsultacijas/1_priek%25C5%25A1likumi.pdf.

12.	1.5. izteikt 18.punktu šādā redakcijā: “18. Aizņemtā kapitāla atdeves likmi rd aprēķina kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicēto nefinanšu sabiedrībām euro valūtā izsniegto kredītu (ar sākotnējo termiņu ilgāku par pieciem gadiem; atlikumiem) gada vidējo procentu likmi piecu gadu periodā [%].”	Conexus Conexus uzsver nepieciešamību iekļaut kapitāla atdeves aprēķinā papildus riska piemaksu 1-2% apmērā dabasgāzes nozares uzņēmumiem, ņemot vērā Eiropas Savienības zaļo kursu un no tā izrietošo komercbanku un kapitāla tirgus pieaugošo vēlmi un prasības sniegt kapitālu ilgtspējīgām investīcijām, tādējādi sadārdzinot iespējas aizņemties fosilās enerģijas infrastruktūras projektiem. Eiropas Banku iestādes pētījumi liecina, ka lielākā daļa kredītiestāžu ilgtspējīgiem projektiem piemēro zemākas procentu likmes un citas saistītās izmaksas.	Nav ņemts vērā Regulators norāda, ka dabasgāzes nozarē ir iespējami zaļo investīciju projekti, kas saistīti, piemēram, ar biometāna izmantošanu dabasgāzes sistēmā. Vērtējot komersantu aizņemšanos un faktiskās kredītu procentu likmes, Regulators nav konstatējis, ka dabasgāzes pārvades un sadales operatoriem procentu likmes ir daudz augstākas nekā citiem regulētajiem komersantiem vai vidējām kredītu procentu likmēm tirgū. Līdz ar to, Regulatora ieskatā, nozares riska piemaksa aizņemtajam kapitālam šajā gadījumā nav ekonomiski pamatota.	1.4. izteikt 18.punktu šādā redakcijā: “18. Aizņemtā kapitāla atdeves likmi rd aprēķina kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicēto nefinanšu sabiedrībām euro valūtā izsniegto kredītu (ar sākotnējo termiņu ilgāku par pieciem gadiem; atlikumiem) gada vidējo procentu likmi piecu gadu periodā [%].”
13.		Gaso Būtu nepieciešams iekļaut izmaksu kompensācijas mehānismu, kas paredz, ka sistēmas operators var atgūt ar norakstīšanu saistītās izmaksas. Šis ir sevišķi aktuāli, ņemot vērā, ka Ministru kabinets 2025.gada 1.aprīlī pieņēma noteikumus Nr.212 “Kārtība, kādā nodod lietošanā vai apgrūtina valstij piederošo vai piekrītošo zemi publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā”. Minētie noteikumi paredz, ka “<i>Ja zeme nepieciešama dzelzceļa infrastruktūras attīstības projektiem atbilstoši spēkā esošajiem dzelzceļa nozares attīstības plānošanas vai normatīvajiem dokumentiem, šo noteikumu 9. punktā minēto inženierbūvi pārvieto par inženierbūves īpašnieka vai tiesiskā valdītāja līdzekļiem.</i>” Šādā situācijā sistēmas operatoram trešās puses rezultātā radīsies nepieciešamība ne tikai pēc papildus neplānotām investīcijām, bet papildus arī būs nepieciešams norakstīt aktīvu, kas tehniski būtu vēl kalpojis gadiem.	Nav ņemts vērā Minēto Ministru Kabineta noteikumu 17.punkts paredz, ka šie noteikumi (tostarp 12.punkts, kas paredz inženierbūves pārvietošanu par īpašnieka vai tiesiskā valdītāja līdzekļiem) neattiecas uz inženierbūvē, kas publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā izvietotas līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai (2025.gada 1.aprīlim), līdz ar to komersantam vajadzētu plānot kapitālieguldījumus tā, lai šādas norakstīšanas izmaksas neveidotos.	
14.		RS	Nav ņemts vērā	

		Finanšu uzskaitē (gan Latvijas normatīvo aktu, gan Starptautiskajos finanšu pārskatu standartos) ir prasība pamatlīdzekļu sastāvdaļām, kurām ir atšķirīgi lietderīgās lietošanas laiki, katrai sastāvdaļai pielietot atšķirīgu nolietojuma periodu. Papildus, ir prasība regulāri pārskatīt aplēses par lietderīgās lietošanas laikiem. Rosinātajos grozījumos atsevišķām aktīvu kategorijām ir ļoti gari lietderīgās lietošanas laiki, piemēram, ēkām, kas faktiski neatbilst aktīvu lietderīgajam lietošanas laikam. Attiecīgi, būtu nepieciešams Metodikas grozījumos definēt lietderīgās lietošanas laikus ar pieļaujamām atkāpēm, lai lietderīgās lietošanas laiki būtu saskaņā ar spēkā esošo Latvijas grāmatvedības normatīvo aktu prasībām un/ vai starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem. Ja tiek stingri definēti lietderīgās lietošanas laiki bez iespējamām atkāpēm, tad komersantiem būtu jāveic grāmatvedība atsevišķi finanšu uzskaites mērķim un tarifa aprēķina mērķim, kas nozīmīgi celtu administratīvo slogu komersantiem.	Metodikā noteiktā klasifikācija un minimālie lietderīgie lietošanas laiki nozaru specifisko pamatlīdzekļu grupās noteikti, analizējot regulēto komersantu aktīvus un faktiski piemērotos lietderīgās lietošanas laikus. Savukārt nozarēm nespecifisko, savstarpēji salīdzināmo aktīvu grupās izmantota gan nozaru datu analīze, gan lietošanas laiki, kas noteikti Ministru kabineta 2018.gada 13.februāra noteikumos Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”. Piemēram, attiecībā par garo lietderīgās lietošanas laiku noteikšanu ēkām un būvēm, Regulatora veiktā nozaru aktīvu datu analīze uzrādīja, ka komersanti piemēro šādus lietderīgās lietošanas laikus. Vienlaicīgi novērots, ka ir komersanti, kas piemēro daudz īsākus lietderīgās lietošanas laikus līdzīgiem aktīviem, un Regulatora ieskatā šāda prakse rada nevienlīdzīgus apstākļus un nav labvēlīga pakalpojumu lietotājiem. Metodikas pielikumos ietvertās aktīvu klasifikācijas aptver būtiskākās aktīvu grupas un nosaka šo grupu minimālos lietderīgās lietošanas laikus, bet neizslēdz iespēju, ka komersants klasificē aktīvus detalizētākās aktīvu grupās, ievērojot minimālos lietderīgās lietošanas laikus, kas noteikti Metodikas pielikumos būtiskajām aktīvu grupām, vai piemēro garākus lietderīgās lietošanas laikus nekā metodikas pielikumā noteiktie. Papildus jāņem vērā, ka regulētie siltumapgādes komersanti, kas sniedz arī regulētos ūdenssaimniecības pakalpojumus, jau šobrīd ievēro metodikas noteiktos minimālos lietderīgās lietošanas laikus attiecībā uz ēkām, līdz ar to Regulatora ieskatā atkāpes no noteiktajiem lietderīgās lietošanas laikiem savstarpēji salīdzināmu aktīvu grupās nav pamatotas. Regulators norāda, ka gadījumā, ja komersants saskata nepieciešamību Metodikas 7.pielikuma detalizētākam aktīvu klasifikācijas sadalījumam, pārejas periodā ir iespēja Regulatoram iesniegt informāciju par nepieciešamajiem precizējumiem un papildinājumiem pielikumā.	
III. Citi priekšlikumi un komentāri				

15.	1.3. izteikt 14.punktu šādā redakcijā: “14. Regulators reizi divos gados līdz 1.septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi. Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, izstrādājot tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots ne ātrāk kā nākamajā kalendārajā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas dienas.”	ST Tiesiskās skaidrības un administratīvā sloga samazināšanas ietvaros ir atbalstāma pieeja noteikt kapitāla atdeves likmi divu gadu periodam.	Skat. komentāru pie šā apkopojuma 2.punkta.	14. Regulators reizi gadā līdz 1.septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi. Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, izstrādājot tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots nākamajā kalendārajā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas dienas.
16.		RS RS ir galvenais siltumenerģijas piegādātājs Rīgā, kurš darbojas regulētā nozarē, attiecīgi RS vēlas iespēju izmantot regulatīvo rēķinu iespējas, jo to galvenais mērķis ir atspoguļot un norēķināties par starpību starp plānotajām un faktiskajām izmaksām, kā arī veikt korekcijas nākamajos tarifu periodos. Tas nodrošinātu, ka siltumapgādes tarifi labāk atspoguļo reālās uzņēmumu izmaksas laika gaitā.	Regulatīvo periodu un, attiecīgi, regulatīvā rēķina piemērošanu tarifu aprēķināšanā paredz attiecīgā regulējamā pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika, savukārt Metodika nosaka tikai to, kā tiek uzskaitītas un aprēķinātas kapitāla izmaksas, kas ir viena no tarifa sastāvdaļām. Līdz ar to RS ir iespēja izteikt priekšlikumu par regulatīvo periodu paredzēšanu tarifu aprēķinā konsultācijas par siltumenerģijas apgādes pakalpojumu	

			tarifu aprēķināšanas metodiku ² laikā līdz 2025.gada 3.jūlijam.	
17.		LSUA LSUA aicina pārskatīt Metodiku, nepārprotami nosakot, ka regulējums par regulatīvo periodu ir attiecināms arī uz siltumapgādes nozari, tādējādi arī centralizētās siltumapgādes uzņēmumiem būs iespēja atspoguļot un norēķināties par starpību starp plānotajām un faktiskajām izmaksām, kā arī veikt korekcijas nākamajos tarifu periodos.	Skat. komentāru šā apkopojuma 16.punktā.	
18.		SIA “LIEPĀJAS ENERĢIJA” SIA “LIEPĀJAS ENERĢIJA” uzskata, ka konsultāciju termiņš par minētajiem grozījumiem, kas attiecas uz siltumenerģijas nozari, būtu jāpagarina līdz tādām pašām datumam, kāds tiks noteikts priekšlikumu iesniegšanai par vēl nepublicēto “KONSULTĀCIJU DOKUMENTU par siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodiku”. Ņemot vērā jaunās metodikas sarežģītību un ietekmi uz siltumapgādes nozari, kā arī to, ka tuvojas atvaļinājumu laiks, siltumenerģijas pakalpojumu sniedzējiem, lietotājiem un citām ieinteresētām personām (bankām, pašvaldībām) būtu jādod vismaz divu mēnešus ilgs laiks ar to iepazīties, noformulēt savu viedokli un darīt to zināmu Regulatoram.	Regulators konsultāciju termiņu par Metodikas grozījumiem nosaka, ņemot vērā līdzšinējo praksi konsultāciju termiņu noteikšanā un konkrētā jautājuma steidzamību, jo šīs Metodikas grozījumi attiecas arī uz citām regulējamām nozarēm un ietekmē kapitāla atdeves likmes noteikšanu un piemērošanu iesniedzamajiem tarifu projektiem nozarēs, kurās jau tiek piemērota kapitāla atdeves likme. Savukārt konsultāciju process par siltumenerģijas apgādes tarifu aprēķināšanas metodiku ir noteikts garāks, proti, līdz šā gada 3.jūlijam.	
19.		LSUA Izvērtējot publiskās konsultācijas dokumenta skaidrojošo sadaļu, LSUA vērš uzmanību, ka tajā ir atsaucies uz Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu metodiku, kas atrodas izstrādes procesā, bet tās gala redakcija publiskai apspriešanai vēl nav pieejama. Tā kā Metodikai ir tieša ietekme uz centralizētās siltumapgādes komersantu darbību nākotnē, tarifu aprēķināšanu, maksāspēju un drošas un nepārtrauktas siltumapgādes nodrošināšanu iedzīvotājiem, LSUA	Jau šobrīd Metodikas pārejas punkts noteic, ka kapitāla atdeves pieeja siltumenerģijas apgādes nozarē tiek piemērota, ja siltumapgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika paredz iekļaut kapitāla atdevi, tādējādi piemērošanas uzsākšana plānota tikai pēc attiecīgajām izmaiņām Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu metodikā, par kuru ir uzsākts konsultāciju process ar priekšlikumu un viedokļu sniegšanas termiņu līdz 2025.gada 3.jūlijam.	

² Konsultāciju dokuments par siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodiku

https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/editor/Konsultaciju_dokuments_par_siltumenerģijas_apgades_pakalpojumu_tarifu_aprekinasanas_metodiku.pdf

		aicina grozījumus abās metodikās gatavot un virzīt apstiprināšanai vienlaicīgi, vai šobrīd no Metodikas izņemt sadaļu, kas attiecas uz siltumapgādi, un to skatīt kopā ar grozījumiem Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu metodikā. LSUA norāda, ka nav iespējams pilnvērtīgi izvērtēt Metodikas ietekmi, nezinot, kādā redakcijā tiks apstiprināti grozījumi Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu metodikā.	Tomēr Metodikas grozījumi attiecas ne tikai uz siltumenerģijas apgādi, bet arī uz citām regulējamām nozarēm. Metodikas grozījumi jāapstiprina pēc iespējas ātrāk, lai varētu savlaicīgi noteikt kapitāla atdeves likmes regulējamās nozarēs, tostarp tajās, kur jau tiek piemērota kapitāla atdeves pieeja.	
20.		LSUA Būtu jāizvērtē iespēja noteikt kapitāla atdeves likmi atsevišķi ražošanai un pārējam pakalpojumu apjomam. Šobrīd Metodika pamatā tiek piemērota pārvades un sadales pakalpojumu sniedzējiem. Tomēr siltumenerģijas ražošana ir atšķirīgs pakalpojuma veids un, piemēram, elektroenerģijas nozarē enerģijas ražošana vispār nav regulēta. Atsevišķas likmes noteikšana ražošanai būtu lietderīga, jo: • Ražošanas un sadales/pārvades pakalpojumiem ir atšķirīgi riska profili. Ražošanas aktīvi var saskarties ar lielākiem tirgus riskiem degvielas cenu svārstību un pieprasījuma svārstību dēļ, savukārt, tīklu aktīviem parasti ir stabilāka, regulēta atdeve. • Nosakot atsevišķu likmi siltumenerģijas ražošanai, tiek doti mērķētāki ieguldījumu signāli. Tieši siltumenerģijas ražošanā sagaidāma lielāka mainība un nepieciešamība pēc ieguldījumiem jaunās un efektīvās ražošanas tehnoloģijās. • Atsevišķas kapitāla atdeves likmes nodrošinātu, ka tarifi precīzāk atspoguļo patiesās kapitāla izmaksas katram segmentam. LSUA rīcībā ir informācija, ka līdzīga prakse atsevišķu kapitāla atdeves likmju noteikšanā tiek piemērota arī Igaunijā.	Metodikas grozījumi, lai paredzētu atsevišķas kapitāla atdeves likmes aprēķināšanu siltumenerģijas ražošanai, nav nepieciešami. Atsevišķas kapitāla atdeves likmes aprēķināšana siltumenerģijas ražošanas pakalpojumam notiek, diferencējot aprēķinā izmantojamo nozares beta koeficientu, kas ņem vērā atbilstošu riska profilu. Metodika konkrēti nenosaka, kāds tieši beta koeficients kapitāla atdeves likmes aprēķinā jāizmanto, jo Regulators pamato izmantoto nozares/pakalpojuma beta koeficientu lēmumā par kapitāla atdeves likmes noteikšanu. Šobrīd siltumapgādes pakalpojumiem aprēķinātajai kapitāla atdeves likmei tiek izmantots siltumapgādes nozarei kopīgs beta koeficients, izmantojot finanšu analītiķa A.Damodarana aprēķināto vidējo nekoriģēto beta koeficientu vispārējo sabiedrisko pakalpojumu nozares (“<i>Utilities (general)</i>”) komersantiem datubāzē “Koriģētie un nekoriģētie beta koeficienti pa nozarēm Eiropā”³, kura 2025.gadā aprēķinātā vērtība ir 0,49. Savukārt, Igaunijā siltumapgādes ražošanas pakalpojumam izmanto minētās datubāzes beta koeficientu elektroenerģijas ražošanas nozarei (“<i>Power</i>”), kura nekoriģētā vērtība ir 0,43, kas nozīmē, ka, piemērojot Igaunijas regulatora pieeju siltumenerģijas ražošanas kapitāla atdeves likmes aprēķinā, veidotos neloģiska situācija, jo koeficienta vērtība norāda uz to, ka ražošanas pakalpojuma sniegšana saistīta ar mazāku risku nekā pārējo siltumapgādes pakalpojumu sniegšana.	

³ <https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/betaEurope.xls>

			Ņemot vērā minēto, Regulators secina, ka kopīgas kapitāla atdeves likmes aprēķināšana siltumapgādes pakalpojumiem šobrīd ir pamatota, bet turpinās vērtēt atšķirīga beta koeficienta un kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas iespēju siltumenerģijas ražošanas pakalpojumam.	
21.		Biedrība “Būvmateriālu ražotāju asociācija” Pasaules regulācijas prakse norāda uz stingru pienākumu regulatoriem pieturēties pie divām opcijām – reālās kapitāla atdeves likmes kombinācijā ar regulāru aktīvu pārvērtēšanu vai arī nominālās kapitāla atdeves likmes kombinācijā ar aktīvu vēsturisko vērtību. Papildus vairāku valstu praksē ir noteikts aizliegums aktīvu vērtībā iekļaut reorganizācijas prēmiju, piemēram pārdodot regulēto uzņēmumu vai nodalot pārvades vai sadales aktīvus. Saprota, ka, ņemot vērā aktīvu ilgo lietošanas laiku, vairākos gadījumos aktīvu precīzas vērtības nav iegūstamas, taču pastāv vairāki veidi, kā regulators var iegūt tuvinātas aktīvu vēsturiskās vērtības. Ņemot vērā minēto, biedrība “Būvmateriālu ražotāju asociācija” (turpmāk - BRA) stingri uzstāj, ka tiek veikti grozījumi kapitāla atdeves metodikā, kas noteiktu par pienākumu regulētās aktīvu bāzes aprēķinā izmantot tikai aktīvu vēsturiskās vērtības, papildus pastiprinot arī uzņēmumu pienākumus attiecībā uz finanšu informācijas saglabāšanu un izsekojamību. BRA ierosina, ka arī uz aktīvu nolietojuma regulatīvo aprēķinu tiek noteikts ierobežojums, ka uzņēmumiem ir atļauta tikai aktīvu vēsturiskās (vai tuvinātās) vērtības attiecināšana nolietojuma izmaksu aprēķinā.	Nominālā kapitāla atdeves likme ideālā teorētiskā situācijā būtu piemērojama tikai nepārvērtētai RAB vērtībai, tomēr dažādu apstākļu (piemēram, nozares reformu, komersantu reorganizāciju) dēļ vēsturiskā iegādes vērtība nav nosakāma un pat tuvinātas aktīvu vēsturiskās vērtības novērtēšana saistāma ar lielu administratīvo slogu. Starptautiskajā regulēšanas praksē ir piemēri, kad citu valstu regulatori dažādu apstākļu dēļ ir izvēlējušies regulēšanas pieejas maiņu, kuras rezultātā nominālo kapitāla atdeves likmi piemēro RAB vērtībai, kura tiek nofiksēta regulējuma maiņas brīdī un kurā iekļauti iepriekš veikto pārvērtēšanu rezultāti (piemēram, Grieķija, kur elektroenerģijas sadalē RAB tiek iekļauti līdz 2009.gadam veikto pārvērtēšanu rezultāti un piemērota nominālā kapitāla atdeves likme, un Somija, kur nominālo likmi piemēro aktīvu bāzei, kura novērtēta aizvietošanas vērtībā, izmantojot aktuālas vienības cenas (<i>unit prices</i>)).	
22.		BRA Metodikas grozījumos būtu jānosaka ierobežojums gala tarifos iekļaut amortizācijas (nolietojuma) izmaksas par aktīviem vai to daļām, kas finansēti no valsts, ES un starptautisko organizāciju grantu un lietotāju pieslēguma maksām.	Metodikas 20.punkts noteic, ka pakalpojumu tarifu aprēķinos neiekļauj nolietojumu vai vērtības norakstījumu tādiem aktīviem vai to vērtības daļai, kas nav iekļauta RAB. Ņemot vērā, ka aktīvus vai to vērtības daļu, kas finansēta ar trešo pušu finansējumu, neiekļauj RAB, jau šobrīd nolietojuma izmaksas šai aktīvu daļai netiek	

			iekļautas tarīfos, līdz ar to metodikas izmaiņas nav nepieciešamas.	
23.		BRA Ņemot vērā, ka Latvijā šobrīd ir spēkā atliktā UIN režīms, kas paredz, ka nodoklis tiek nomaksāts tikai brīdī, kad tiek izmaksāta nesadalītā peļņa, lietderīgi ir apsvērt iespēju koriģēt kapitāla atdeves nominālās likmes aprēķina formulu, neiekļaujot tajā nodokļa likmi, savukārt šīs izmaksas pilnībā iekļaujot tarīfu aprēķina izmaksās (passthrough). Šis praksē būtu precīzāks izmaksu atspoguļojums, jo gadījumā, ja uzņēmums investētu pašu kapitālu nākotnes infrastruktūras attīstībā, nodoklis šobrīd netiek piemērots, taču pie pašreizējās formulas uzņēmums saņems papildus peļņu nodokļa likmes apmērā.	Esošā pieeja kapitāla atdeves aprēķinam pēc būtības veicina nepieciešamās investīcijas infrastruktūras attīstībā, jo, novirzot nesadalīto peļņu kapitālieguldījumiem, komersants var investēt vairāk, jo aprēķinātā nodokļa daļa arī tiek investēta. Savukārt, ja komersants nolemj izmaksāt peļņu dividendēs, maksājamais nodoklis jau ir ietverts kapitāla atdevē un komersants negūst papildu peļņu.	

Purviņa, 67097249
Maruta.Purvina@sprk.gov.lv